

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXXV. évfolyam

9. szám

Komárom, 2014. szeptember

Ára 35 cent

ÚJRAKEZDÉS ISTENNEL

Szeptember elején sokan egy új kezdettel szembesülnek: elindul az új iskolai év. Sok-sok gyerek indul, hogy tudását gyarapíthassa – és ugyanakkor sok-sok pedagógus is újra munkába áll, elsősorban azzal a nemes céllal és elkötelezettséggel, hogy a gyermekeket a remélt tudással felvértezze.

Minden iskolai év kezdete egyfajta újakezdés is. Azok számára, akik először ülnek be az iskolapadba, talán ez az egyik legnagyobb változás. A játékot, meséket felváltja az írás és olvasás elsajátításának tudománya. Akik már nem először kezdik az iskolát, azok év elején megfogadják: ebben az évben igyekszem többet tenni, jobban teljesíteni, többet megtanulni, jobb bizonyítványt szerezni. A fogadkozások tehát szinte óhatatlanul is együtt járnak az új kezdéssel.

Nézzük meg, hogy az újakezdés tekintetében mit üzen számunkra a mindenható Isten. A gyarló és éppen ebből kifolyólag esendő és bűnös ember számára gyönyörű üzenet lehet mindenkoron az, hogy az Isten előtt is van lehetőség az újakezdésre. Maga a tudat, hogy nem vet el minket örökre az Úr (*JerSir 3,31*) egy olyan támpont, ami sok esetben talán túlzott megnyugvást is ad, és ami talán sokkalta rosszabb: a halogatást és az elodázást erősíti meg sok esetben. Az emberek nagy többsége ugyanis tudatosítva Istennek ezt a hosszútűrését, elsősorban egyfajta kivárási taktikát folytat: van még időm Istenhez térni, van még időm az életemet teljes egészében neki átadni. Majd ha megleszek ezzel vagy azzal a dologgal, majd ha már nem kell ennyit dolgoznom, majd ha már révbe érnek a gyerekek... Az ilyen és ehhez hasonló kijelentésekkel nagyon sokszor találkoztam már én magam is, s talán azok voltak ezen kijelentések közül a legszomorúbbak, amelyek az úgynevezett „templomos emberek” szájából hangzottak el. Mert akik hallják az ígét, azoknak kell elsősorban tudniuk, hogy Isten ígérete ugyan megáll e tekintetben, de az nem a mi óránk szerint megy végbe. Jézus is erre figyelmeztette tanítványait a tíz szűz példázatában: „*Vigyázzatok tehát, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok!*” (*Mt 25,13*). Halogatni és elodázni az életünk megvizsgálását és annak Isten törvénye szerinti újakezdését tehát nem tanácsos. A kegyelem a legdrágább idő, ami számunkra adatott – de a kegyelem idejével nem szabad visszaélni! Ezért, ha úgy tetszik, a nyár és az ősz fordulóján, akkor, amikor sok minden új megkezdődik sokak/sokunk életében – mi is vizsgáljuk meg életünket, és vegyük számba, mennyire Istennek tetsző az.

Amennyiben úgy ítéljük meg, hogy van még hová fejlődünk a hitben és a jó cselekedetek tekintetében (és hát a józan keresztyéni megítélés ezt csak így gondolhatja), akkor ne habozzunk elkérni az Úrtól, a mi Istenünktől a mi életünkre nézve is a megújulás, az újakezdés lehetőségét!

Lévai Attila

Áttolna az út- testen?

Szólít meg egy tolókkocsis férfi látatlanul, mert háttal ülve épp csak annyit érzékel, hogy valaki kijött az élelmiszerboltból (ahol családom reggelijét szereztem be).

Természetesen azonnal megteszem, még biciklim lekötését is elhanyagolom. És kapom máris az impulzust: tovább, tovább a szociális otthonhoz. Egyik este jártam már ott, egy római katolikus (bencés) intézményről van szó, körülbelül három kilométerre, egy domb tetején...

Gyorsabban, gyorsabban, érkezik a nógatás. Úgyhogy felloholok a férfival kocsistul a dombra.

Elbúcsúzom tőle, a száján kipaszszíroz egy enyhe köszönömöt, s lefelé már tényleg futok, hogy minél rövidebb ideig kelljen aggódnom lekötetlen kerékpáromért.

Szerencsére Ausztriában vagyunk, úgyhogy az aggodalmam azért nem olyan hatalmas, mintha itthon lennénk.

„*Az egyik ember formálja a másikat*” (*Péld 27,17b*), mert amíg viszszaérek a biciklimhez, arra gondolok, ez a fura módon kikényszerített, parancsra végzett jócselekedet nem tett indulatossá, hogy visszaéltek a jóindulatommal, hanem hálára indítja a szívemet: köszönöm, Uram, hogy segíthettem!

–kőb–

Szemlér Ferenc KÖNYÖRGÉS SZELÍDSÉGÉRT

*Én Istenem! Pótold erőben,
Ami hiányzik még belőlem.
Taníts ígédhez igazodni,
bölcsségedben bizakodni.*

*Nehéz utam néhol egyengessd,
Kenyeret adj – kicsit, de rendest!
Szemem, szájam óvjad a szennytől
szívemet véd meg az eszemtől.*

*Ne sújts szörnyű rettenetekkel,
korbácsodat későbbre tedd el,
Ha majd a szárnyaim kinőttek
és nem reszketek már előtted.*

*Költőd most még kicsi! Csak ember!...
Tele ezer ijedelemmel.
Ne légy bírāja!... légy csak apja,
Kí rossz fiát simogatja.*

Bűn és ítélkezés

A kereszténységet kétfelől lehet nézni. Lehet nézni úgy, hogy az erkölcsi kódex. Ez azonban a kereszténység meghamisításának egyik leglátványosabb, legplauzibilisebb módja. Ha a kereszténységet morális vetületéből közelítem meg, akkor feltételezem, hogy az ember folyamatos lény. Tudniillik az erkölcs azt sugallja, hogy az ember fő jellemzőjeként azt fogadjuk el, mit *nem* követ el, mit *nem* szabad cselekednie. A kereszténységet így leszűkítjük egy negatív és folyamatos útra. Ez a vallás meghamisításának nagy-nagy veszélye. A vallás ellenben más, és a kereszténység tökéletesen más. És Krisztus tökéletesen más volt. Ő tudta, hogy az ember drámai lény. A jót és a rosszat úgy építi össze, mint hegy a köveket. Egyszerre jó és egyszerre rossz, és ezt a konfliktust fantasztikus drámai küzdelemben éli meg, aminek a kimenetelére valamiképpen Isten szívében játszódik le. Különbözik nem lehetne alázatos valaki. Ez a nagy különbség: a farizeusok erkölcsösök voltak, tökéletesen erkölcsösök. Jézus tökéletesen elutasítja ezt az attitűdöt. Ő ismeri az embert, tudja, hogy ez gyökerében nem lehet igaz,

és hogy az ember csak mint drámai lény tud jó is lenni. Tud szeretni.

Nem kell ahhoz éles szem, hogy fölismerjük az ítélkezők „alaptörvényét”. Gyengéiket (esetleg bűneiket) szentesítve hibának egyedül a mások sajátos gyengéit róják fel. Így van ez még a népek életében is. Egy szorgos északi fajta számára nincs megvetendőbb, mint bizonyos déli népek „lazasága”.

Ez a szemlélet természetesen távol áll a kereszténységtől. De talán még kirívóbb az egyéni esetekben.

Saját bűnös állapotának megtagadása semmiféle jogot nem adhat soha senkinek az ítélkezésre. Amennyiben ez történne, a „megtért” bűnös tapodtat se haladt előbbre. Hiszen épp a tökéletes alázatban rejlik a kereszténység valóban isteni, valóban emberfeletti újdonsága.

Az ÚR színe előtt

Uram, taníts meg imádkozni. Nélküled nem győzöm. Vedd el rólam természetes erőtlenségemet és lustaságomat, és add hatalmas Isten, hadd legyen öröömre dicsérni Téged és dicsőíteni szent nevedet. Taníts meg helyesen ismerni a Te szeretetedet, hogy Neked ne csak szájjal, hanem egész szívvel mondjak köszönetet és Téged irgalmadért, ami reggelről reggelre megújul, magasztaljalak. Add nekem Szentlelkedet, Aki a szívemben így kiált: Abbá, Atyám, hogy reménységgel imádkozhassam Tehozzád, mint jó gyermek az ő szeretett Atyjához, hogy bizalommal ajánlhasam útamat Neked, és bízhasam Tebenned, mivel Te annyira kegyelmes vagy. Segíts, Uram, hogy ne várjak mást, hogy ne vágyjam semmi más után, csak arra, amit Te akarsz, és hogy gyermeki bizalommal imádkozzam, amint az én Megváltóm: ne az én akaratom legyen meg, hanem a Tiéd. **Ámen.**

Johann Jäger

Anarchia volna ez? Ne féljünk a szótól, ha egyszer Isten rendelésével kapcsolatban ejtjük ki. S ebben az isteni perspektívában betű szerint, egyszerre és valóban és egyedül igaz, hogy a bűnnél csupán az ítélkezés szelleme állt távolabb Jézustól. Pontosabban: a bűnösökért jött az Emberfia a világra. Az ítélkezőktől kapta keresztjét.

Ismerte az embert. A bűnöst is, a farizeust is, az ítélkezőt is. Gondoljunk a farizeusok csapdáira, Péter hősködésére, a tanítványok vetélkedésére, s ugyanakkor a bűnös asszony vagy a megfeszített lator esetére. Jézus „megoldása” mindig félreérthetetlenül világos és egyszerű. Se bánat, se megértés nincs, nem lehetséges az alázat isteni, *atyai* kegyelme nélkül.

Minden egyéb üres színjáték, emberi komédia, a végítélet blaszfémiaja.

De vajon képesek vagyunk erre az „egyszerű és egyetlen” útra? Emberi erővel semmi esetre. Mert a bűnnél semmivel se nehezebb kiirtani az ítélkezés szellemét. Semmivel se nehezebb, mivel a kettő egy és ugyanaz.

Bizony, nincs könnyebb és nincs nehezebb, mint kereszténynek lenni.

(Pilinszky János)

Napjainkban egyre több kérdést vet fel – és ennek következtében pedig fogalmi zavart okoz az emberekben – a Szentháromság harmadik személyének, a Szentléleknek a helyes magyar megnevezése.

Amellett, hogy ennek elmélyítésében a történelmi egyházakat teológiai villongásokkal lekörözni szándékozó szabadkeresztyén egyházak „szabad szelleme” kifejezetten élen jár, azt kell mondanunk, hogy a mélységjelző bóját is hiába próbáljuk a víz alá erőszakolni, mihelyt elengedjük, máris felszínre bukik, mert nincs benne más, csak levegő. Azonban a levegő is valami, és ha beszívjuk is, hogy életet adjon, de fűjjük is ki, hogy mérges származéka meg ne fojtsjon. Nemkülönb van ez a harmadik isteni személy korunkbeli névhasználatával is, amikor helytelen szóválasztással megfoghatatlanabbá tesszük az isteni Lelket, mint amilyen közel valaha is került ténylegesen az emberi szívhez.

Az, hogy egyes szabadkeresztyén egyházak szóhasználatának fertőzése következtében a református egyház gyakorlatában is megjelenik a *Szent Szellem* mint a *Szentlélek* szinonimája, arra ad okot, hogy református teológiai nyelvhasználatunkban rendet tegyünk.

Annak ellenére, hogy a *Szent Szellem* kifejezést használók meggyőződéses teologizálást folytatnak az isteni Lélek héber (rúah) és görög (pneuma) megfelelőjének helyes fordítását illetően azzal az indokkal, hogy a teremtő isteni Lelket szóhasználatban is meg kell különböztetni a bűnre is fogékony emberi lélektől (pszüché), azt kell mondanunk, hogy a *Szent Szellem* használata helytelenségének és a Szentlélek használata helyességének nem teológiai, hanem nyelvészeti alapjai vannak. Mindemellett természetesen meg kell említeni azt is, hogy a református egyház valamennyi hivatalos fordítású Bibliájának szövege a Szentlélek kifejezést használja a harmadik isteni személyre, és ettől való eltérést az egyház jog csak zsinati engedéllyel tesz lehetővé.

Természetesen a szótárakban lehet keresni az említett héber és görög szavak megfelelőjét, azonban hiteles teologizálást a két fogalommal kapcsolatban mégis csak akkor tudnánk folytatni, ha azt héberül vagy görögül tenénk. De ez esetben nem a teologizálás

Higgyünk helyesen – magyarul – a Szentlélekben!

szükségessége, hanem nyelvünk használatának ésszerűsége a mérvadó. Mít akarunk ezzel mondani? A mindenféle dogmatizálást nélkülöző szabadkeresztyén teológiai nyelvhasználatnak bölcsellete az, hogy az isteni Lélek parafenomén mivoltát inkább adja vissza a révületes *szellem* szó, mint az emberközeli *lélek* kifejezés. Azonban ennek a felfogásnak lingvisztikai szempontból kell ellentmondanunk, ugyanis a magyar nyelv szókincsének hivatalos és jelentésekkel párosított gyűjteménye *A Magyar nyelv értelmező szótára* szerint a *szellem* kifejezésnek nincs meg nyelvünkben az a teológiai jelentése, amit egyes keresztyén egyházak a Szentlélek tekintetében annak adni kívánnak. Fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy egy ilyen súlyos fogalomnál nem érvényesíthetjük egy másik nyelv (pl. német vagy angol) szabályait a magyar nyelvre, annak ellenére sem, ha más nyelv érzékeltetni tudja a két fogalom éles különbségét, ha a magyar nyelv az adott szónak egyszerűen nem adja meg a kívánt jelentést.

A *szellemnek* egyetlen természetfölötti jelentését ismeri a magyar nyelv – azt is kifejezetten pejoratív és keresztyén szemszögből egyértelműen babonás tartalommal leterhelve –, amit mi csak *kísérték*ként szoktunk emlegetni. Márpedig a Szentháromság harmadik személyére ezt a babonás, nem keresztyén üzenetet hordozó szót – még

demitologizálással is – ráerőltetni inkább nyelv- és hitrontás, mert éppen a Lelkével emberközeli Istent tesszük általa kísértetes riadalommá az emberek előtt. A *szellem* további jelentése még a szótár szerint: *valakinek a kifejezett rossz oldala, vagyis mint rossz szelleme; pozitív jelentést tükröz az, amikor az ember kreatív elméjére, láng-*

elméjére, értelmi kapacitására használjuk, amikor valakit nagy szelleme-ként nevezünk meg; de használhatjuk egy kor felfogására is, úgy mint kor-szellemet; vagy pusztán csak egy egyén szemléletéeként is az ajkunkra jöhet; illetve filozófiai szempontból az idealizmus egyik kulcsfogalma, úgy mint az anyagtól független, magasabb rendű létező.

Ezek szerint a *szellem* kifejezés mindegyik, nyelvünk szerinti tartalma inkább fejezi ki az emberi létezést – az ember értelmi képességére utalva –, mintsem az istenit, az Istennel való érintkezés csatornáját. A *szellem* jelentése a filozófiai maximumát az idealizmus fogalmaként próbálta elérni, de nem tudta megközelíteni az isteni szintet, mivel Isten nem ideális, hanem tökéletes, vagyis az idealizmus jócskán alulmaradt a *szellem* fogalmának tartalmi megtöltésével.

Fel kell hívnunk tehát azok figyelmét, akik a *Szent Szellem* kifejezést preferálják a *Szentlélek* helyett, hogy adják vissza nyelvhasználatukban az embereknek az emberközeli harmadik isteni személyt, nyelvünk helyes használatával, a révület világából becsempészett fogalom elvetésével, amin tartalmilag az sem segít, ha elé teszik a *szent* jelzőt, sőt inkább katasztrófálissá teszik vele! „Az Isten Lélek (pneuma): és akik őt imádják, azoknak lélekben (pneuma) és igazságban kell őt imádniuk” (Jn 4,24). Vagyis Isten kifejezetten elérhetővé tette önmagát az ember számára, és itt nem pusztán az értelemlere gondolunk, hanem arra a lelki kapcsolatra, amit a krisztusi megváltó erő hozott létre köztünk és Isten közt. Isten pneumáját, Lelkét az ember képes elérni, ha a bűnt elveti, és az Urat választja, de szellemét (a szó eredeti magyar jelentése szerint) sosem, mert Isten nem azt választotta közös nevezőnkül (még a görög nyelvben sem). Ne tegyük hát elérhetlenné a Lélek Istent helytelen nyelvhasználatlaltal, ne engedjünk be bármit – sem a teológia, sem pedig a nyelv terén –, mert ha *hiszek Szentlélekben*, akkor a legszemélyesebb Isten legcsodásabb közelségét érezve vallom azt meg az egész világnak.

Rákos Loránt

Corrie ten Boom *Menetrend* című írásában hasznos eligazítást kaptam lelki életem megerősítéséhez, a győztes lelki élethez. Figyelmeztetett: Isten igéje arra mutat rá, hogy „...bűneitek fedezték el orcáját ti előttemek...” (Ézs 59,2a).

A győztes lelki élet fontos feltétele, hogy tisztán lássam Isten arcát, de bűneim éppen ebben akadályoznak meg, elhomályosítják tiszta látásomat. Ezért szükséges, hogy engedelmeskedjem az Úr parancsának: „...akiben megvan ez a reménység Ő iránta, az mind megtisztítja ő magát, amiképpen Ő is tiszta” (1Jn 3,3). Addig nem is tudok megnyugodni, amíg a látásom ki nem tisztul. Nem arról van szó, hogy igyekszem önmagamot megjavítani. Jézusra figyelek, akiben bízom. Ő az, aki megtisztít, a Szentlélek az, aki megadja nekem mindazt, amire szükségem van. Így tudja lelki életem megte-remni a Lélek gyümölcsét: a szeretetet, örömet, békességet, békétűrést, szívességet, jóságot, hűséget, szelídséget, mértékletességet (Gal 5,22). Isten Szentlelke arra figyelmeztetett, vizsgáljam meg, valóban megvan-e lelki életemben ez a gyümölcs. Őszinte vizsgálatom alapján sok hiányt fedeztem fel.

Tudom, hogy az ördög éjjel-nappal vándor engemet. Bátorlanságra akar juttatni, mert akkor nem vagyok erős. Az ige azonban azt mondja: „...legyetek erősek az Úrban, és az ő hatalmas erejében” (Ef 6,10b). Ez a felszólítás számomra is szükséges, mert erőt csak tőle kaphatok. Mihelyt szívemben észlelem a bűnt, azt azonnal igyekszem hozzá vinni, mert a bűn bizonytalanná és gyöngévé tesz. „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket...” (1Jn 1,9a). Megtapasztalom: valóban igaz, hogy „Jézus Krisztusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől” (1Jn 1,7b).

Ha bűneimmel az Úrhoz megyek és bűnbocsánatot kérek, akkor Ő bűneimet a tenger mélységébe dobja. „Hozzánk térvén, könyörül rajtunk; eltapodja álnokságainkat. Bizony a tenger mélységébe vete minden bűnünket!” (Mik 7,19). Megbocsátja és elfelejti. Tudom, hogy Jézus mindent elvégzett a kereszten. „Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak” (Ef 6,12).

Más helyütt ezt olvasom: „...a ti ellenégetek, az ördög, mint ordító oroszlán szerte jár...” (1Pt 5,8a). Nem nehéz elképzelnem az ordító oroszlánokat, a go-

Győzelem a mindennapi élet bűnei felett

nosz szellemeket, ha a végső nagy harc idejére gondolok. Naponként tapasztalom, hogy ez a harc már elkezdődött, az edzéshez hozzátartozik, hogy ezeket már most felismerjem és állhatatos legyek. Az ördög olyan, mint az oroszlán, de lánccon van. Ha nem közelítünk hozzá, nincs veszély. Milyen jó ezt tudni! Hogyan juthatok győzelemre a bűn felett? Gondoskodnom kell arról, hogy ne kerüljek az „oroszlán” közelébe! Gondolnom kell arra, hogy meg van láncolva! Jézus láncolta meg őt. Ő azért jött, hogy legyőzze az ördögöt, és az ördög munkáit lerontsa.

E végső időkben Isten gyermekei nagy támadásoknak vannak kitéve. Jó, ha ismerjük az ellenséget. Szükséges a naponkénti győzelem és az Úrnak való teljes átadásunk. Jézus mindig győz! Csak arról

kell gondoskodnunk, hogy állandóan jó kapcsolatunk legyen vele, mert akkor az ő győztes élete áramlik a mi életünkben is, és megérinti a körülöttünk élőket.

A mi harcunk a mindennapi életben játszódik le. Isten stratégiájának a része annak a helynek a megállapítása, ahol harcolnunk kell. Nem menekülhetünk el a háborúból, hogy más frontszakaszra helyeztjük át magunkat. Itt a helyünk, az ő zászlaja alatt! Jónás engedetlen volt, és meg akart futamodni felelőssége elől (Jón 1,3). Az ember azonban sohasem rejtheti el magát Isten elől.

Megvizsgáltam magamat, hogy azon a helyen vagyok-e, ahova Isten rendelt. Jézus mutatta meg a helyemet. Őreá kellett figyelnem, mert Ő azt mondta: „Ma-

radjatok énbennem, és én is tibennetek. Miképpen a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, hanemha a szőlőtőkén marad; akképpen ti sem, hanemha énbennem maradtok” (Jn 15,4). Jézussal együtt elrejtve Istenben! Biztonságban lehetek-e máshol? Az ördög itt nem érhet el!

A katonák kiképzése csoportosan történik a kaszárnyában. Isten diadalmas hadseregében az utolsó nagy harcra való kiképzés nem különös helyzetekben, hanem a mindennapi életben történik. Ez a gyakorlótér, és minden – amit átélünk – az edzéshez tartozik. Az embertársainkkal való kapcsolat is. Péter első levelében olvassuk, hogy a nehézségek és kísértések is azért vannak, hogy készek legyünk. „Amelyben örvendeztek, noha most kissé, ha meg kell lenni, szomorkodtok különféle kísértések között, hogy a ti kipróbált hitetek, ami sokkal becsesebb a veszendő, de tűz által kipróbált aranynál, dicsőre, tisztességre és dicsőségre méltónak találtassék a Jézus Krisztus megjelenésekor” (1Pt 1,6–7).

Megerősödtem, ha a naponkénti megpróbáltatásaimat ebben a megvilágításban láttam. Megtapasztaltam: ha az Istent látom, akkor a napi életben rendelkezésemre áll szeretetének nagy lehetősége és a Szentlélek gyümölcse: az öröm.

Micsoda titok! Türelmes vagyok, mert tudom: *Olyan vagyok, mint az arany, amit ki kell próbálni.* Önkéntelenül is felfelé tekintek, lelkiem megerősödöm, és boldogan énekelem az 54. hallelujah 2. versszakát: „Sátán serege megfut Jézusunk elől, / Föl Krisztus vitézi, Győzelemre föl! / Zúgó himnuszunkra a pokol megreteg...”.

Ezt a boldog győzelmet kívánom minden kedves testvéremnek!

Szenczi László

Feddés

„Bizony boldog az az ember, akit Isten megfedd!” (Jób, 5,17a). „Fiam, ne vesd meg az Úr fenyítését, és ne csüggedj el, ha megfedd téged, mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad»” (Zsid 12,5–6). Betegségemre fenyítésként tekintek. Uram hozzám lehajló szeretete, hogy ilyen módon belenyúlt az életembe, hiszen Ő, aki már akkor ismert, mielőtt az anyaméhben megformált volna (Jer 1,5), tudja a legpontosabban, hogy mire van szükségem. És hittel el tudom mondani a Kis káténk 1. válaszában foglaltakat: nem a magamé vagyok, hanem az én hűséges üdvözítőmnek, a Jézus Krisztusnak a tulajdona. Aki az ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen megfizetett. És engem az ördögnek minden hatalmától megszabadított. És úgy megőriz, hogy egyetlen hajszál sem eshetik le a fejemről mennyei Atyám akarata nélkül. Sőt minden dolognak is üdvösségemet kell szolgálnia. Ezért biztosít engem Szentlelkével az örök élet felől. És szív szerint hajlandóvá és készsé tesz arra, hogy ezután öneki éljek. És ha a békeség Istene továbbra is megőrzi azt a békességemet, amivel ezt a nagy próbatételt eddig hordozom (Ézs 26,12), máris rengeteget kaptam Tőle.

–akb–

1620-ban, az elvesztett fehér-hegyi csata után az osztrák zsoldosok sok csehtestvér papot és hívőt lemészároltak, úgyhogy a cseh református, illetve evangélikus egyház szétszédte. Az 1781-ben II. József császár által kiadott türelmi rendelet után nem is volt elég református, illetve evangélikus lelkész a Cseh Királyságban az egyházi élet megszervezéséhez.

Amikor azonban a 19. században lehetővé tették, hogy megújítsák a református egyházat, a hívek Magyarországhoz fordultak, hogy küldjenek papokat Csehországba és ők „támaszszák” fel a kihalt egyházat. **Jan Karafiát**, az ajánlott mesekönyv szerzője, ennek az evangéliumi mozgalomnak a „leszármazottja”.

1846-ban született a csehországi Jimramovban. Habár a Karafiát család a gazdagabbak közé tartozott, Jan Karafiát gyermekevei nagyon szerény körülmények közt teltek. Édesapja egy négygyermekes özvegyet vett feleségül, és közösen még hat gyermekük született. (Pontosan mint Bogárkának és Berikének az ajánlott könyv történetében.)

Elemi iskoláját a helyi protestáns templomban végezte, majd a litomyői német piarista gimnáziumban tanult, ahol a nemzeti és vallási különbségek ellenére is kitűnő tanuló volt. Tizenhat évesen a vesztfáliai Gütersloh német evangélikus gimnáziumába került. Miután befejezte a középiskolát, teológiai tanulmányokat folytatott Berlinben, Bonnban és Bécsben. Diplomáját 1869-ben Bécsben szerezte. Eleinte református lelkészként tevékenykedett,

A nyáj és pásztora

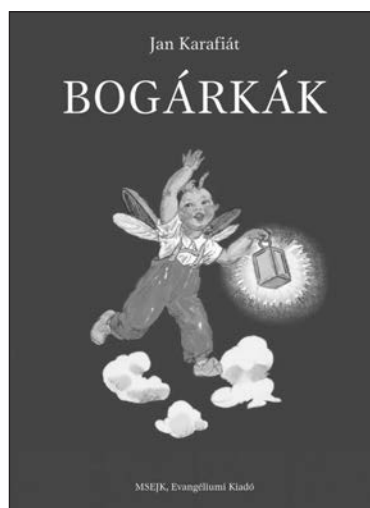
Rendkívül életszagúak Móricz Zsigmond Baranyai Norbert által csokorba gyűjtött egyházközei novellái (megjegyzendő, hogy a válogatás nem a teljesség igényével készült). A szerzőről egyébként is köztudott, hogy saját élményanyaga alapján dolgozott: amit megélt, látott, megtapasztalt, amiről hatalmas munkabírással módszeresen jegyzetanyagot készített, abból tudta aztán kiformálni az olvasó számára a szépirodalmi élményt – Móricz egyébről szinte nem is tudott írni.

Így bontakozik ki a novellákból egy kép a 20. század elejének református egyházáról: némelyikből humoros, másutt ironikus felütéssel, akár drámai,

BOGÁRKÁK

majd 1918 után a Csehtestvér Evangélikus Egyház szolgálatában állt. Ismert volt bibliahű, komoly és következetes igehirdetéseiről, melyekben nagy hangsúlyt helyezett az Isten törvénye iránti engedelmessegre.

Számos irodalmi művel gazdagította a cseh olvasók szellemi és gyakorlati életét. Ő állította össze és adta ki 1876-ban a cseh református kátét, *Jan Karafiát keresztyén tanítása* címmel.

A Bogárkák egy elgondolkodtató mese az engedelmessegről: Jan Karafiát megragadó története mind gyermekek, mind felnőttek számára egyaránt izgalmas. Isten az engedelmesseget tette a megváltás útjává Jézus Krisztus által, aki Atyjának engedelmeskedve vitte végbe az emberek megmentését, mi pedig hitbeli engedelmeség által nyerhetjük el azt. Hogy mit is jelent ez a mi életünkben a bölcsőtől a halálig? Ebben a mesében a

szentjánosbogarak életéből kaphat választ erre a kérdésre az olvasók apraja-nagyja.

A lektori munkát végző **Maszárovics Éva** az alábbi gondolatokra jutott a könyv kapcsán:

Engedelmeség – a képességek piacán hiánycikké vált. Különösen sok családban jelent problémát a gyerekek szófogadatlansága, és ezzel egyidejűleg a szülők tanácstalansága. A Bogárkák című gyermekregény ebben szeretne segítséget nyújtani mind a szülők (akik felolvassák), mind a gyerekek számára: miközben bemutatja az aranyos bogárkák hétköznapjait, elhinti az isteni elvet a szívünkbe, miszerint az élet célja az Istennek való engedelmeség.

A történet életszerű, mert a sorokat olvasva magunkra ismerünk, de egyben iránymutató is, hiszen az újrakezdet hirdeti. Minden család számára ajánlom! (A könyv megrendelhető a következő címen: Púpavová 4, 841 04 Bratislava vagy msejk@msejk.sk)

Fülöp Imre

(MSEJK – Pozsony, Evangéliumi Kiadó – Budapest 2014)

Feladvány

Melyik évben született Móricz Zsigmond?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **október 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapon vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle szerkesztőségének** címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A júniusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint A heidelbergi káté 1577-ben jelent meg először magyar nyelven.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – könyvjutalomban, mégpedig **Fülöp László** (Nagykapos), **Nagy Gyöngyvér** (Pozsonyepérs) és **Veress Vilmos** (Nyírágós).

Mindhárman Kovács Tibor–Szathmáry Sándor *Szívárvány-naptár* című összeállítását kapják ajándékba. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

tragikus, sőt még ökumenikus(!) végkicsengéssel is.

–akb–

(Kálvin Kiadó, Budapest 2014)

Vannak életutak, amelyek nagyon összekuszálódtak és emberi sorsok, amelyek menthetetlennek tűnnek. A vallásosság, a rutinszerű kultúr-vallás ezeket az életeteket nem tudja meggyógyítani. Jákób élete is ilyen lehetett: volt egy örökségbe kapott vallása, birtokolta az apjától csalással megszerzett áldást, azonban Isten és az emberek előtt csak egy csaló volt. Még ha az vallásos köntössel be is volt fedve, nem jelentett áldást azok számára, akik között élt és akikért felelős volt.

Jákób fiatalemberként még nem ismer- te Istent igazán. Ügyeskedőként könnyen belecúszott abba a hibába, hogy önző, tisztességtelen eszközöket is felhasznált célja elérése érdekében. Az áldást üzletként kezelte. Testvéreinek egy üzletember határozottságával ajánlja: „*Add el hát nékem azonnal a te elsőszülöttségedet*” (IMóz 25,31b) – csalással szerzi meg az atyai áldást (IMóz 27,21–27).

A Szentírás egyik kulcsfontosságú ki- jelentése: „*Mert az Istennél semmi sem le- hetetlen*” (Lk 1,37), így Ő még Jákób el- rontott életét is újjá tudja formálni. Ennek a csalónak az életútját Isten szemmel tar- totta, nemcsak figyelemmel kísérte, hanem kegyelem által alkalmakat készített arra, hogy élete gyógyuljon, jelleme fejlődjön és vallásosságából élő lelkiség váljon. En- nek az ószövetségi pátriárkának az életút- ja rámutat arra, milyen nagy Isten szerete- te. A jellemtelen embert Isten nem félreál- lítja, nem kiiktatja a tervéből, hanem aktí- van életmentést folytat történések és élet- helyzetek sorozatán keresztül. Jákóbnak Bételben csodálatos álma volt: bepilla- ntást nyert Isten mennyei világába. „*Ímé egy lajtorja vala a földön felállítva, mely- nek teteje az eget éri vala, és ímé az Isten- nek Angyalai fel- és alájárnak vala azon*” (IMóz 28,12). Csodálatos Isten-élményben részesült. William MacDonald írja kom- mentárjában, hogy „*létezik igazi, megsza- kítatlan és szoros közösség menny és föld között, különösen pedig a dicsőségben lé- vő Isten és a magányos ember között.*” Jákób azelőtt mindent másodkézből ka- pott, nem volt személyes kapcsolata Is- tennel, most pedig magányában és félel- mében rádöbbent arra, hogy valójában Istennel találkozott. Isten életmentő üze- nettel, élő igékkel emeli fel őt, beleszól a bűnbánó csalónak az életébe és ezt hang- súlyozza: „*én veled vagyok*”; „*megőriz- lek téged, akárhová mégy*”; „*visszahoz- lak erre a földre*”; „*nem hagylak el, amíg nem teljesítem, amit megígérttem neked*”. Gyököcssy Endre szerint Jákób álma arról is tudósít bennünket, hogy „*az ember a szentséget nem kitalálja, hanem rátalál*

Jákóbból Izráel

Arra, Aki őt ilyen módon és ilyen nyelven szólítja meg.” C. G. Jung szerint „*felülről lefelé hangzik a szó, ez teszi ezt az álmot nagy álomná.*” Isten iskolája Jákób szá- mára itt még nem fejeződött be.

Szinte leírhatatlan és megmagyarázha- tatlan az az élmény, amit az ember egy- egy Isten-élmény során individuálisan átél, azonban ezeket a személyes megta- pasztalásokat az élet hétköznapijai váltják fel, de ezek is Isten iskolájához tartoznak (ahogyan az egyetemi képzés során az el- méleti oktatáshoz a gyakorlati képzés.) Jákób Bételből eltávozva, egy csodás él- ménytel gazdagodva, találkozik a min- dennapi élet pragmatizmusával és reali- tásával. Egyszerűen megtapasztalja, mi az megcsaltnak lenni. A csalót megcsalják, Isten engedi, hogy Lában átverje, balek- nak tekintse. Őt, aki egykor az ágyban fekvő apját tekintette baleknak. Szomorú időszak ez Jákób életében, azonban ettől egyetlen hívő embert sem kímél meg Isten. Isten iskolájában megtapasztalhat-

juk, átélhetjük és megcsalhatjuk, megcsalhatjuk és megcsalhatjuk mindazt, amit másokkal tettünk. Ez egy univerzális erkölcsi törvényszerűség: „*ki mit vet, azt fogja aratni*”. A múltbeli cse- lekedeteinknek, kijelentéseinknek és em- bertársainkhoz való bárminemű viszonyu- lásunknak van jövőbeli kihatása. Tehát amit Jákób azelőtt tett apjával, azt időben és térben máskor és másutt, de visszaka- pja, amit nem lehet Isten büntetésének te- kinteni – ez tettei következménye. Éppen ezért kell komolyan vennünk ezt a tör- vényszerűséget, mert minden tettünknek vannak (lesznek) jövőbeli következmé- nyei. Sok keresztyén ember éppen ettől szenved, mert az Istennel való találkozá- suk előtt olyan dolgokat tettek, amelyek következménye azután bumerángxént ér vissza hozzájuk. Isten Jákóbnak a csalást megbocsátotta, az Úr a mi életcsalásunkat is megbocsátotta Jézus Krisztusban. Azon- ban sokan átvértnek, mellőzöttnek, lené- zettnek érzik magukat, mert lehet, hogy azelőtt másokkal tették ezt ők.

Istenünk adja az újrakezdés lehetőségét, a bűnt megbocsátja, azonban sok bűnnek a következményét, nyomait súlyos teher- ként kell hordoznunk még a bűnbocsánat után is. (Az évtizedekig alkoholizáló em- ber új életet nyerhet Istennél, azonban szenvedélybetegsége következménye pl., hogy tönkrement a mája.) Jákób hazavá- gyódik (IMóz 32–33). Elindul hazafelé, azonban az elcsalt áldás miatt joggal fél testvérétől. Megint ügyeskedik, kéme- ket küld Ézsauhoz – emberi próbálkozás. A testvéreivel való találkozást, azaz kettő- jük kapcsolatának rehabilitációját Isten már elkészítette, de ő megint csak emberi- leg viselkedik. Gondolkodik, számol, ösz- szegez, utasít és dönt, és csak a végén imádkozik. Így szoktunk ezzel lenni mi is. Ahelyett, hogy imádsággal fordulnánk Istenhez, emberi óvintézkedéseket hozunk, különböző stratégiákat dolgozunk ki. Is- tennek újra kezébe kellett vennie Jákó- bot: a Jabbók-gázlónál személyes találko- zása volt Istennel. Itt átélte egy újabb nagy megtapasztalást, egy angyal tusakodott vele (IMóz 32). Noha Jákób a csatát fizi- kailag elveszítette (kificamodott csípőjé- nek forgócsontja), nagy szellemi győzel- met aratott: megtanulta Isten iskolájában, hogy hogyan lehet vereség által diadalt nyerni és gyengeség által erőssé lenni. Felismerte a menny küldöttét az ismeret- lenben és áldásért esengett és Isten által megérintett, új emberré lett. Ezen az éj- szakán szabadult meg régi enjétől, a ra- vasz és ügyeskedő természetétől, a kény- szergondolatoktól, amelyek döntéseiben befolyásolták. Itt kaphatott új nevet: Izrá- el lett. A szerető Isten a csalót Isten harco- sává formálta.

Kedves Olvasó! A te életed mennyire hasonlít Jákób életéhez? Te is baleknak nézel másokat, átvered, megcsalod azo- kat, akik körülvesznek téged? Vagy sze- retsz ügyeskedni, helyzeteket kihasználni, mindent a javadra fordítani? Leélhatsz egy életet úgy, hogy mindenki tudja rólad: *ez egy vallásos csaló!*

De nem kell ennek így lennie! Isten ke- gyelmes, bepillantást ad az ő csodálatos tervébe. Lehet egy (örök) életre kiható ta- lálkozásunk Istennel. Ő sosem haverként, rendőrként vagy kegyetlen kényúrként áll mellettünk, hanem szent Istenként, aki har- col a bennünk lévő bűn ellen. Ha alázattal figyelünk, Isten megmutatja, hogy számá- ra mi a norma, és mi a normális. Akit Ő megérint, az mássá, új emberré lesz – ek- kor lehet csak az ember mások számára is áldássá. Mert „*azért ha valaki Krisztus- ban van, új teremtés az; a régiek elmúl- tak, ímé újjá lett minden*” (2Kor 5,17).

Gasparcz Tihamér

Az ószövetségi szövegek Sion néven említik a jebúsi várat. Sion (eredetiben Cijjón) kánaáni eredetű kifejezés, etimológiája bizonytalan. Jelentése talán: megközelíthetetlen hely vagy száraz, víz nélküli magaslat. A bibliai könyvekben szépséges teológiai vallomásokot lehet olvasni róla. Sionról azt zengi a zsoltáros: Anyánk!, az örökké tartó béke várományosa, akihez özönlenek majd a nemzetek. Mert a Sionról jön a tanítás, és az Úr igéje Jeruzsálemből (Ézs 2,3).

Kr. e. ezer esztendővel egy kánaáni népcsoport lakott e helyen. Egykor őseik a hettiták szövetségesei voltak, mindenesetre az ókori palesztinai kis népek közül a jebúsiak örítették meg önállóságukat legtovább. Júda és Benjámin törzsei közé ékelődve, a nehezen megközelíthető ovális hegyháton – az észak–déli irányban húzódó júdeai hegyvonulat egyik magaslata volt – erődített várost építettek. Vízüik bőven volt, mert a Gihon-forrás a sziklák hasadékain mint természetes tárnán átfolyva, folyamatosan feltöltötte a falakon belüli, mesterségesen kialakított vízgyűjtőt. A jebúsi uralom és ellenőrzés csak a város közvetlen környékére terjedt. A szerény politikai enkláv sorsát Dávid megjelenése döntötte el, aki királyságának hetedik évében (Kr. e. 1000 táján) elfoglalta és székhelyévé tette a jebúsi várat. A sziklaerőd ostromáról és megszállásáról két epizódot említenek a bibliai szövegek. Ókortörténeti, nyelvészeti, néprajzi s vallástudományi elemzésük nyilvánvalóvá tette valódi jelentésüket.

„A király pedig elment embereivel együtt Jeruzsálem alá az ország őslakói ellen, a jebúsiak ellen. Azok azonban ezt mondták Dávidnak: Nem jössz ide be, hiszen még a vakok és sánták is elűznek téged! Mert azt gondolták, hogy nem tud oda Dávid bemenni” (2Sám 5,6). A régebbi magyarázatok szerint a jebúsiak azért gúnyolódtak így Dáviddal, mert biztosak voltak abban, hogy a váruk bevehetetlen. Akár ölbe tett kézzel is nézhetnék az ellenük vonulókat, vagy vakokat és sántákat állíthatnának véderőül, azt gondolták, a támadás úgyis sikertelen lesz.

Jigael Jadin, a Héber Egyetem professzora naivnak érezte az ótestamentumi szöveg ilyen értelmezését. A város helyzete sokkal szorongatottabb volt, sem hogy a jebúsiak ezt ne ismerték volna fel. Komolytalanul hangzó, fennhéjázó kiáltásaiknak más alapja lehetett. Jigael Jadin egy Boghazköyben talált, Kr. e. a második évezredből származó hettita

HOGYAN LETT JÓÁBBÓL FŐVEZÉR? Milyen fegyvertényt hajtott végre?

cseréptáblán talált analógiát. A felirat megörökítette azt a szertartást, amelyen a hettita katonák hűséget esküdtek a királyukra és az országukra. Az ünnepélyes felvonulás pogány papi rendezői szemléltették, hogy milyen sors vár az eskü megszegőire. A csapat előtt egy vak asszonyt és egy süket férfit vezettek, miközben így kiáltoztak: Lássátok, itt egy vak asszony és egy süket férfi! Aki a király és az ország ellen gonoszságot művel, azt lesújtja az átok! Elveszti szeme világát és hallását! És ki kell irtani őt magát, feleségét, gyermekeit, egész nemzetiségét! (Jigael Jadin az ókori dokumentumban olvasható rítust közkinccsé tette a *Hadművészet a bibliai országokban* című, angol nyelven megjelent könyvében.) Érthető, mit szándékoztak kifejezni a jebúsiak, amikor látták, hogy Dávid és serege gyülekezik a város ostromához. Ebben a kilátástalan helyzetben, felismerve sorsukat és azt, hogy a támadást nem tudják elhárítani, azért vittek vakokat és sántákat a falakra, mert a hettita demonstrációhoz hasonlóan, varázslattal akartak riadalmat kelteni Dávid emberei között. A jebúsiak hittek az átokban és bíztak abban, hogy Dávid csapatai nem mernek azzal szembeszállni. Tévedni – még az ókorban is – emberi dolog volt! A tabu és a büvölés nem volt hatással Jóábra és csapatára.

A másik háborús epizód az előbbinek a folytatása és csupán egy mondat: „És ezt mondta Dávid azon a napon: Mindenki,

aki öli a jebúsiakat, nyomuljon a csatornához!” (2Sám 5,8a). Ennek a mondatnak többféle fordítása lehetséges, mivel maga a héber szöveg is nehezen érthető. (A katolikus fordításokban: „Mindenki, aki legyőz egy jebuzitát és a csatornán át felhatol”). A Krónikák első könyve is ír

az ostromról. A csatornát ugyan nem említi, de tudósít Jóáb azon fegyvertényéről, amely elindította az ő katonai karrierjét. „Azt mondta Dávid: Aki elsőnek vág le egy jebúsit, az lesz a fővezér! Mivel elsőnek Jóáb, Cerújá fia jutott föl, ő lett a fővezér” (1Krón 11,6). Róla annyit kell tudni, hogy Dávid király növérének a fia, még két testvére volt. Apja neve ismeretlen, csak azt tudjuk felőle, hogy Betlehemben temették el. A három testvér mindvégig hűséges maradt az uralkodóhoz. Dávid felkent király korában is azt vallotta, hogy Cerújá fiai hatalmasabbak nála (2Sám 3,39).

Hogy jutott fel Jóáb a jebúsi várba? A csatornán át? A bibliai szöveg rövid, mint a gyorshírek. A kérdés teológiai szempontból érdektelen, de a csatorna említése valamiféle katonai manővert sejtet. Századokon keresztül úgy vélték, hogy Jóáb és rohamosztaga bebújt a Gihon-forrástól vezető csatornába, majd annak végénél felkapaszkodtak a függőleges aknákn. Rajtaütésszerű megjelenésük, azonnali támadásuk úgy zúdult a meglepett jebúsiakra, mint a végzet. Eleinte így értelmezte a bibliai régészeti egyik legjobb ismerője, a tudós dominikánus, L. H. Vincent is, aki nézetét S. J. Warren ásatására alapozta. Ez az angol kutató a 19. században az óváros délnyugati sarkánál egy huszonöt méter mély aknát fűrt, és annak alján nem csak a fal alapköveihez és a mellette vezető márványlappos utcához ért, de rábukkant egy csatornarendszerre is. Ehhez hasonlóan gondolták a Jóáb-féle akció víztárolóját. Kérdés maradt, hogy az aknán, amely ijesztően szűk volt, miként sikerülhetett egy embernek felkapaszkodni...

Kathleen Kenyon régész kutatása során feltárta a jebúsi vízművet. Geológiai vizsgálatai és a cseréptöredékek értékelése alapján kimondta, hogy a csatornát a Krisztus előtti második évezred első negyedétől folyamatosan használták. Véleménye szerint a természet adta víznyerésnek mesterséges kialakítása (figyelembe véve a kőzet keménységét és a korabeli bronz eszközöket) bámulatra méltó technikai, szellemi alkotás. Ám a sziklák hasadékain, zugain képtelenség volt embernek áthatolni... De hát Jóáb nem is ezt az utat választotta, zsenialitása egészen másban mutatkozott meg. Hogy miben?

Magyarázatot a nyelvtudomány ad: J. Braslavi szövelemzése nyújtja a helyes (Folytatás a 9. oldalon)

Szervezett gyülekezeti élet Varannón az ellenreformációt követően csak Bodor Gábor kezdeményezésére kezdődött, annak a mostani köztisztvisletben álló Bodor család ősének a kezdeményezésére, amely ma is tulajdonosa az ottani templomnak. A család Erdélyből származik, és a reformáció óta a kálvinista hitet vallja. Bodor Gábor már fiatalon a Varannói és a Sztrópói járás királyi főerdésze volt.

Az istentiszteleti élet megkezdéséhez a löketet Kossuth Lajos temetése adta meg, aki kilencvenkét éves korában, torinói száműzetésében halt meg 1894-ben. Ezt a homonnai anyaegyházközség levéltárában található, 1912. március 7-én felvett jegyzőkönyvből tudhatjuk meg. Köztudott, hogy Kossuth Lajos evangélikus volt, ezért az istentisztelet elvégzése érdekében Varga Lajos merésszpataki lelkészhez fordultak, aki viszont elutasította a kérést. Így végül az istentisztelet Klazányban valósult meg, mégpedig az akkori varannói értelmiség részvétele mellett. Az akkori evangélikus lelkész, Ludovít Hoznek szolgált, magyar nyelven.

1896 áprilisában a homonnai gyülekezetben szolgálatba állt egy kiváló missziós lelképásztor, **Réz László**, és már ugyanezen év szeptember 6-án létrejött a varannói leányegyházközség, és 1896. december 6-án megtartották az első református istentiszteletet. Gondnoknak **Diószeghy János** akkori szolgabíróvá választották. A gyülekezet története eleinte hasonló volt a homonnai anyaegyházközségéhez, ahol a protestánsok egyesültek (közös protestáns egyházközséget hoztak létre). Varannón az evangélikusok között voltak szlovák nemzetiségűek is, de az első evangélikus istentiszteletet csak 1900. december 30-án tartották.

Az első közös istentisztelet 1901. június 14-én volt, mégpedig Réz László és **Lórincz János** merésszpataki evangélikus lelképásztor szolgálatával. Akkor egy közös gyűlésen megállapodtak, hogy templomot építenek, amit közösen fognak használni. Gyűjtést szerveztek rá, **Andrássy Dénes** 4000 koronát adományozott, **Raksányi Pál** telekházai lakos végrendeletében vagyona egyharmadát a református egyházra hagyta. Az idő múlásával (amint kiderül a jegyzőkönyvből) félreértések keletkeztek, és 1912-ben az egyesülés és a közös templom építésének gondolatát elvetették.

Azon templom megépítése gondolatának kiforrása, amelyben ma Varannón az Úristent dicsőítik, nagyon bonyolult volt. A gyűjtést ugyan folytatták, de az 1. világháború kitörése után a pénzt mint ha-

Bodor Gábor templomot építtetett Emlékezés a varannói gyülekezet gondnokára

dikölcsönt jegyezték. A trianoni szerződés után viszont semmi sem jött vissza belőle. Végül telket a templomépítésre a Bodor család adományozott, és Bodor Gábor a templomépítésbe a saját pénzét investálta. A templomot 1931. szeptember 6-án szentelték fel, amint archív dokumentumaink Péter Mihály püspök jelentésében hírt adnak róla: „Nagy örömmel vettem részt elnöktársammal együtt [Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok – Cs. V.] a varannói magyar református újonnan épített templom felszentelési ünnepélyén szeptember hó 6-án. Erre az egyháza is el lehet mondani, hogy phönix-madárként elevenedett meg. A XVIII. század elejéig Varannón magyar ref. egyház és templom volt, de Karaffa elvette, azóta egészen a legújabb időkig nem volt ott gyülekezeti élet. De ezelőtt néhány évtizeddel Raksányi Pál ág. ev. vallású birtokos vagyonának egyharmad részét egy Varannón felállítandó magyar ref. templomra hagyta. A hagyományon a magyar református hívek, akik ott marok-

Bodor Gábor és Böszörményi Sándor

nyi számmal vannak, felbuzdulva, élükön a törhetetlen lelkű Bodor Gábor főgondnokkal, elhatározták a templom felépítését, amely a Bodor Gábor kertjében, a Fő utca végén fel is emeltetett 82 000 korona költséggel. Érthető az örömteljes elhatározásunk, hogy a nagy távolság dacára is személyesen mentünk el a felszentelési ünnepélyre.

Az Úrnak napja volt ez. A helybeli reformátusokon és a város emelkedettebb lelkű római katolikus lakosain kívül részt vett ott az egész vidék magyarsága, de a közeli szlovák reformátusok közül is több százan jelentek meg. A felszentelő imádságot én mondtam, az egyházi beszédet Szőke István egyházkerületi aljegyző tartotta, az úrvacsorai ágendát Séra János felső-zempléni egyházmegyei tanácsbíró, a kívül maradt szlovák ajkú híveket pedig Nyitray Dezső tusai lelkész táplálta az Isten igéjével szlovák nyelven és úrvacsorát is osztott nekik. Mindnyájan boldogok voltunk, de legnagyobb volt a bol-

dogságuk a gyülekezet híveinek, főleg Bodor Gábornak és Böszörményi Sándor homonnai lelkésznek (Varannó Homonnának a fiúja), hogy a magyar nyelvű Ige e teljesen szlovák vidéken most már egy díszes templomban hirdethető. Legyen Istennek minden áldása mindenkori a varannói magyar ref. gyülekezeten. Álljon e templom időtlen időkig, hirdetve a magyar ref. egyház belső erejét, amelyen, Isten segítségével a poklok kapui sem vehetnek diadalmat.”

Bodor Gábor nagyon aktív volt a felebarátok megsegítése terén is. Támogatta a szegény gyermekek művelődését, amikor is tandíjat fizetett helyettük. Karácsonykor saját házában karácsonyfát állított számukra, és megajándékozta őket. Ám ami elsősorban a fő: a családfőket alkalmazta a birtokán, és így biztosította számukra a megélhetést.

Hosszú éveken át volt gondnok és a felső-zempléni egyházmegye világi tanácsbírája, és élete alkonyán a tiszánineni egyházkerület világi tanácsbírája is. És kiváló szakember volt a szakmájában is. Említsük meg legalább szerzőségét azon fejezetnek Zemplén megye erdőgazdálkodásáról, ami a *Magyar megyék és városok* című enciklopédiában jelent meg 1906-ban.

Bodor Gábor 1936. november 22-én halt meg, 69 évet és 10 hónapot élt. Emlékezetét a Tiszánineni Református Egyházkerület közgyűlésén is megtisztelték, mégpedig Péter Mihály püspök a következő szavakkal: „Fájó szívvel emlékezem meg hű munkatársunknak, Bodor Gábor egyházkerületi tanácsbíránk korai elmúlásáról is. Most egy éve üdvözöltem őt erről a helyről hivatalába való beiktatásakor és a Gondviselés kifürkészhetetlen rendelkezéséből íme már ő is a múlté, egész nagy hithűségével, tett-erejével és áldozatkészségével. Az ő nevét is ragyogó betűkkel örökítjük meg egyházunk történetében és hálás kegyelettel zárjuk szívünkbe rokonszenves egyéniségét. Kegyeletes kötelességet teljesítünk, amikor Bodor Gábor egyházkerületi világi tanácsbíró érdemeit megörökítjük, aki Nehémiásként munkálkodott a varannói kis végvárunk kőfalainak megépítésénél. Mint igazi »világi pap« sáfarkodott a reá bízott szent kincsekkel, soha nem felejtve, hogy amint »mérték szerint bízott reá« – mérték szerint kell számot is adni azokról. Odaadó fáradásaiért Isten fizet meg neki.”

Csontos Valéria

(Befejezés a 7. oldalról)
megoldást. A csatornán felhatol kifejezés a héber szövegben *vajiga baccinnor*. J. Braslavi figyelmét az keltette fel, hogy a *cinnor* konkrét jelentése: vízvezetés, vízvezeték. *Cinnorim* a későbbi zoltár-irodalomban is vízfutás, vízfolyás (a latin fordításban *cataracta*: vizesés, zuhatag). Ez arra a tényre utal, hogy a Gihon-forrásból a víz miként jutott tovább a sziklák hasadékain. A *vajiga baccinnor* értelme, jelentése tehát: megszállta, megromgálta ezt a csatornát, sziklahasadékot. Tehát a körülzárt erőd ivóvíz nélkül maradt. És vitte Jóáb a halálhírt (az alacsonyabb keleti falon belépve): a város védelme reménytelenné vált: Jebúsz

Az ember életének vannak nagyon szép alkalmai és ritkábban, de vannak olyan örömteli pillanatai is, amikor elmondhatja: boldog vagyok, szívem tele van szeretettel és örömmel.

Egy-egy közösség – esetünkben egy-egy gyülekezet – életének is vannak nagyon szép alkalmi és ritkábban, de vannak olyan örömteli pillanatai is, amikor elmondhatja: boldogok vagyunk, szívünk tele van szeretettel és örömmel.

Június 21-e egy ilyen boldog nap volt, mikor az én szívem és négy gyülekezet (Ipolypásztó, Garamsalló, Zalaba és Ipolybél) tagjainak szíve is tele volt örömmel és szeretettel. „...tegyétek teljessé örömet azzal, hogy ugyanazt akarjátok: ugyanaz a szeretet legyen bennetek, egyet akarva ugyanarra törekedjétek” (Fil 2,2) – mondja Pál apostol. Az említett négy gyülekezet és lelkésze egyet akart: szeretetben, egyetértésben. Június 21-én került sor ünnepélyes beiktatásomra az Ipolypásztó-garamsallói Társult Egyházközösségbe és a hozzájuk tartozó leányegyházközösségek – Zalaba és Ipolybél – gyülekezeteibe. Fontos, komoly, felelősségteljes, de ugyanakkor öröm- és szeretetteljes esemény ez egy lelkész életében, ám a gyülekezetek életében nemkülönben.

Ipolypásztón fél évszázaddal ezelőtt volt utoljára lelkészválasztás és -beiktatás, amikor Kovács Gézá, Garamsallón pedig 75 éve, amikor Csonthó

HOGYAN LETT JÓÁBBÓL FŐVEZÉR? Milyen fegyvertényt hajtott végre?

kapitulált. Ezért a tetteért lett a hadsereg főparancsnoka Jóáb, Cerújá fia, a helység pedig (mivel Dávid önmagáról nevezte azt el), Dávid városa. Benjámin Mazar a régészeti eredmények nyomán a város területét húsz hektárral tartja. Nagyjából kétezren lakták, többségében az uralkodó közvetlen környezete, családja, filiszteus testőrsége, a királyi tisztviselői, előkelőségek – köztük természetesen Jóáb, a fővezér és a papok.

Már csak azt említjük meg, hogy arra, milyen gyorsan tud elmúlni a világ

dicsősége, ékes példa Jóáb élete. A trónöröklés kérdésében (ő Ebjatar pappal együtt Adónijja mellé állt) szembefordult Dáviddal. Dávid király ezért halálos ágyán a vele való leszámolást fiára, Salamonra bízta. S amikor Adónijjának egy leánykérés miatt meg kellett halnia, Jóáb az oltárhoz menekült, és ott szúrta őt le Salamon parancsára Benájá, aki az utóda lett. Hazájában, a pusztában temették el (1Kir 2,28).

Nagy Lajos

Amikor a szeretet és az öröm szinte tapintható Négy gyülekezet nagy napja

Gézát iktatták be lelképásztori tisztébe.

Egyetemes Egyházunkban pedig először került arra sor, hogy társult egyházközösség megválasztott lelkészét iktatták be tisztébe. A garamsallói templomban tartott ünnepi istentiszteleten igehirdetésében Fazekas László püspök utalt rá, hogy történelmet írunk ezzel. Barsban a mi gyülekezeteink voltak az elsők, amelyeket megértették: a társulásról szóló törvény a megmaradást jelenti a kis gyülekezetek számára, ahogy az ipolypásztói templomban folytatódó

mok, a püspök úr igei szolgálata, Kiss Pál esperes iktatási szolgálata, a székfoglaló igehirdetés, a Nagy Csomor családi zenekar zenés szolgálata, a szolgatársak, Szűcs Zoltán nyugalmazott amerikai püspök (akinek édesapja ipolypásztói lelkész volt, ő maga pedig itt nőtt föl) örömmel buzdító szavai, a négy gyülekezet gondnokainak köszöntése, a zsigárdiak (szülőfalum) küldöttségének köszöntése, az ottani éneklőcsoport énekei, a szeretetvendégség gazdagdon terített asztala, amit a négy gyülekezet közösen készí-

Ambrus Erika és Kiss Pál esperes

ünnepi istentiszteleten a székfoglaló igehirdetés alapigéje is mondta: „De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elvesszünk, hanem a hitői, hogy életet nyerjünk” (Zsid 10,39).

Az istentiszteleti alkalmak ünnepélyessége, a tele templo-

tett, mind-mind megerősítettek abban, hogy jó helyen vagyok, az Úristen jó helyre tett, éppen oda, ahol éppen énram van szükség.

Szeretnék itt az Úrnak, az én Gazdámnak jó szolgálója, a gyülekezeteknek jó lelkésze lenni. Ehhez adjon erőt az Isten! Az alkalom utáni beszélgetésekben sokan első tapasztalásnak azt mondták el: érezni, szinte tapintani lehetett az örömet és a szeretetet. S hogy ennyi ember együtt örüljön, s szeresse egymást – ez Istenünk munkája és kegyelme. Egyedül Istené a dicsőség!

Ambrus Erika

Hozz egy jó döntést!

„Ezután Jerikóba ért, és áthaladt rajta. Élt ott egy Zákeus nevű gazdag ember, aki fővámszedő volt. Szerette volna látni, hogy ki az a Jézus, de kistermetű lévén, nem láthatta a sokaságtól. Ezért előre futott és felmászott egy vadfügefára, hogy lássa őt, mert arra kellett elmennie. Amikor Jézus odaért, felnézett, és így szólt hozzá: »Zákeus, szállj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom.« Ekkor sietve leszállt, és örömmel befogadta. Akik ezt látták, mindnyájan zúgolódtak, és így szóltak: »Bűnös embernél szállt meg.« Zákeus pedig előállt, és ezt mondta az Úrnak: »Uram, íme, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit kizsaroltam, a négyszeresét adom vissza neki.« Jézus így felelt neki: »Ma lett üdvössége ennek a háznak: mivelhogy ő is Ábrahám fia. Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.« (Lk 19,1–10).

Mire jó egy ajtó? Kívül tart, és csak akkor léphet át rajta bárki is, ha mi kinyitjuk neki. Ha mérgesek vagyunk, dühünkben jólesik talán becsapni, hogy rengjen bele az egész ház. Legalább tudni fogják mások is, hogy megbántottak, mélységesen megsértettek, vagy hogy fűtyülünk arra, amit mondtak, mert nem érdekel. Ha van saját szobátok, talán már ti is becsuktátok, becsaptátok, esetleg még be is zártátok a szüleitek vagy a tesótok előtt. És akkor azt érezhattétek, végre egyedül lehettek. De vajon valóban jó dolog-e egyedül lenni? Jól éreznétek-e magatokat sokáig ebben a magányban? Barátok nélkül, anélkül, hogy bárki szólna hozzátok, vagy ti szólhatnátok valakihez? Nem hiszem!

Zákeus sem érezte jól magát abban a magányban, amit ő választott akkor, amikor vámszedő lett. Amit ő választott akkor, amikor úgy döntött, hogy nem csak a rómaiakat fogja szolgálni, de még majd saját zsebére is dolgozik. És bezárult előtte az ajtó, amire azt írták: barátság, megbecsülés, elfogadás. Önként döntött így, és egészen sokáig jó, vagy inkább elfogadható is volt számára ez az állapot. De egy idő után rádöbrent, hogy rosszul döntött. Egyedül maradt, magányosan. Hiába kapaszkodott magasra, lenézik és megvetik. Kívül rekedt, holott azt hitte, ő van azon a bizonyos ajtó belül.

Képzeljük most el, hogy a mi életünk is egy ajtó. Vannak emberek, akik előtt könnyebben megnyitjuk, van, akiknél hosszabb időre van szükség, és olyanok is vannak, akiket egyáltalán nem akarunk beengedni. Inkább jól kulcsra zárjuk, bereteszeljük, beakasztjuk a mindenféle biztonsági kütyüket, hogy még csak véletlenül se férhessenek a közelünkbe. Ha a szülők, tesó előtt bezárjuk az ajtót, valószínűleg zörgetni fognak, netán verik majd az ajtót, hogy nyissátok ki, különben ez vagy az lesz.

Jézus azonban nem ilyen. Ő nem püföli az ajtókat. Szép csendben megáll előtte, halkán kopogtat, és várja, hogy saját magadtól kinyisd. Nem fenyeget, hogy ez vagy az lesz, ha nem teszed. De ha nem fordítod el a kulcsot, ha nem nyomod le a kilincset, ha csukva tar-

tod az ajtódat, kimaradsz abból a jó dologból, amit éppen neked akar adni. És nem biztos, hogy amikor egyszer majd kidugod az orrod, még ott találsz. Nem erőlteti rád magát...

Lehet, hogy most is ott áll. Lehet, hogy éppen most kopogtat. Rajtad áll, mit választhatsz. Rajtad áll, hogy kinyitod-e előtte az ajtódat vagy zárva hagyod.

Zákeus kinyitotta. Nem csak a házába, de a szívébe is behívta, beengedte Jézust. Belekapaszkodott a lehetőségbe, hogy kimeneküljön abból az állapotból, az életének abból a szorításából, ahová jutott. Nem engedte meg magának, hogy elszalassza az életének a nagy lehetőségét, mert tudja, hogy még egy ilyen alkalom nem biztos, hogy megadatik. Most van ott Jézus. Most akar nála megszállni. Pont nála, akit utálnak a többiek, és talán ő is utálja önmagát.

Tudjátok, mi történik azzal, aki nem bújik el, nem húzódik vissza, hanem vállalja a Jézussal való találkozás következményeit? Annak ugyanúgy, mint Zákeusnak, életváltozás lesz a szívében és az egész világfelfogásában is. Zákeus ezt megtapasztalta. Én szintén. Őszintén tudom mondani, hogy jó döntés volt, amikor Jézust beengedtem az életembe. Mert onnantól fogva minden a helyén van, nem kell valami után sóvárognom, amiről magam sem tudom, hogy mi az. Nem kell hordoznom sőtét terheket, olyan indulatokat, mint a gyűlölet vagy a harag, mert Ő ezeket értem és helyettem is magára vette. És legfőképpen nem kell azzal foglalkoznom, mennyit érhetek, mert tudom: neki fontos és értékes vagyok. Téged is fontosnak és értékesnek tart. Engedd meg, hogy bebizonyítsa neked is!

Szénási Lilla

Győri József ZÁKEUS VALLOMÁSA

Uram, mellőztelek.
Nem is ismertelek,
Mert sohasem volt időm,
Hogy a versenyfutást,
Mely engem is sodort,
Mint vélem annyi mást,
Csak egy órára is
Félbeszakítanám.
Életet rendező
Szavadat hallanám.
Hajtott a vérem
És gyűlt a pénzem.
Épült a házam,
Évilági váram.
Oly nagyra épült,
Oly igen megszépült,
Hogy Istent ott fent,
Az embert itt lent
Elzárta előlem.
Saját börtönbe zárt
Rab lett belőlem.
Nyomorult lettem.
Uram, kerestelek.
Hajtott a Lélek.
Vágytalak látni,
Hallani Téged.
S amint közeledtél
Szent békességben,
Sóvárgó gyermek
Lett ott belőlem.

Inogni kezdett
Rabtartó házam.
De, hogy levessem,
De, hogy lerázzam,
Az én erőmből
Az ki nem tellett.
Kegyelmet kellett.
Uram, észrevettél.
Magadhoz fogadtál.
Házamba jöttél.
Asztalomhoz ültél.
Új szívet adtál.
Nékem, családomnak
Üdvösséget hoztál.
Hálaadásra
Felindítottál...
Uram, Te légy a
Családfő nálunk!
Szenteld templomná
Szívünk és házunk.
Zsugori kezemet
Ajándékozásra,
Hamis szerzemények
Visszaadására
Erősítsd meg, Uram!
Vehessék észre,
Kik engem látnak:
Ura lett Jézus
Ennek a háznak!

Az utóbbi fél évet az Egyesült Államokban, jelesül Ohio államban töltöttem. Így lehetőségem volt többek közt arra is, hogy meglátogassam Északkelet-Ohio egyik jellegzetességét, az amis településeket.

Az amisok egy konzervatív keresztény közösség, amelyre jellemző, hogy az egyszerű élethez ragaszkodnak és nem élnek a modern kor technikai vívmányaival. Az amisok eredetileg Európából származnak, manapság viszont kizárólag már csak az Egyesült Államok területén élnek.

Az amis egyház története a 16. századba vezethető vissza. A mozgalom két vezető embere **Felix Manz** és **Conrad Grebel** voltak, akik Zwingli Ulrik követői közé tartoztak. Manz és Grebel viszont nem tudtak azonosulni a gyermekkeresztséggel, így 1523-ban elszakadtak Zwinglitől és *svájci anabaptisták* (újrakeresztelők) néven folytatták tevékenységüket.

Ennek a mozgalomnak volt később az egyik tanítója **Jacob Ammann** (1656–1730), akinek meggyőződése szerint nagyobb egyházi fegyelemre és a világtól való teljes elkülönülésre van szükség, ugyanis a modern világ károsan hat az emberre, és büszkévé teszi, ami elválasztja az embert Isten országától. Ezt a tanítását leginkább a *Róma 12,2-re*: „és ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes” és a *2Kor 6,17-re* alapozta: „Ezért tehát menjetek ki közülük, és váljatok külön tőlük, így szól az Úr, tisztátalant ne érintsetek, és én magamhoz fogadlak titeket”. Ennek a tanításnak a követői a mai amisok.

Ha az ember Ohioban autózik, térkép nélkül is rájön, hogy mikor érkezett amis településre. A városkák ugyanis a mai napig a svájci építészet elemeit, színeit tükrözik. Szépen gondozott, egyszerű házaik, hatalmas virággyásokkal és megművelt szántóföldekkel (csakis lovak segítségével művelhetik a földet, ugyanis semmilyen mezőgazdasági gépet nem használhatnak) – teljes ellentétben vannak a mai modern amerikai kisvárosokkal. Az ember nem akar hinni a szemének, amikor az úton egy furcsa jelzőtáblával találkozunk, ami szerint csökkenteni kell a sebességet az úttesten közlekedő lovas kocsik miatt. És valóban, a helyi

Az amisok földjén – szabadon

üzlethez érve, a parkolóban az autók mellett (amik a turistákéi) lovas kocsik „parkolnak”. A legtöbb amis háztartásban nincs villanyáram, nincs autójuk és telefon sem lehet a tulajdonukban, habár ha valaki kölcsönadja a telefonját, akkor megengedett, hogy telefonáljanak.

Nem lehet fényképeket készíteni róluk, ugyanis azt szeretnék, ha az em-

berek a példamutató életükre emlékezzenek és nem a fizikai megjelenésükre. Az amisok az öltözködésben is lényegesen mások. A ruháik nagyon egyszerűek, amiket saját maguk készítenek el. (A konzervatív amisok még gombot sem viselhetnek, és csakis a fekete, fehér, szürke esetleg a világoskék szín a megengedett, minden más csak felesleges luxus és magamutogatás lenne,

ami büszkeséghez és egyenlőtlenséghez vezetne).

Az amis gyülekezetet 20-25 család alkotja. Minden gyülekezetben van egy püspök, két ígéhirdető és egy diakónus. Az amisok az istentiszteleteiket

az otthonaikban tartják (nem lehet templomot találni a városaikban). Kiskortól kezdve a Biblia tanulmányozására és az ige szó szerinti betartására összpontosítanak. A gyülekezet tagjai ápolják és segítik egymást (az amisok nem fizetik a szociális és egészségügyi biztosítást, nem fizetnek nyugdíjalapot, csak az adót kötelesek fizetni).

Ha a gyülekezeten belül valaki szabálysértést követett el, a püspöknél bűnbánatot tarthat, és ilyenkor a püspök feloldozza. Ha a személy többszöri felhívásra sem hajlandó bűnbánatot tartani, kizárják a közösségből – ez az ún. shunning.

Ez nemcsak kiközösítést jelent, hanem teljes szociális elkülönülést is. A kizárt gyülekezeti tag nem vehet többé részt az istentiszteleteken, nem beszélhet a családjával, sőt, nem ülhet egy asztalnál a családjával, nem üzletelhet az amis közösséggel. A kizárt tag családja pedig nem fogadhat el ezután semmilyen (sem anyagi, sem fizikai) segítséget a kiközösített tagtól.

A fiatalok 16 és 25 éves koruk közt lehetőséget kapnak, hogy kipróbálják a „világot”. Ha ezután visszatérnek a közösségbe, megkeresztelkedhetnek és így a gyülekezet tagjává válnak. A legtöbb fiatal ez után a „kaland” után visszatér, habár legtöbbször nem az amis közösségbe, hanem a mennonita gyülekezetbe. (A mennoniták teológiai alapja megegyezik az amisokéval, viszont engedékenyebbek a külsőségekben – a mennonitáknak lehet autójuk, telefonjuk, használhatnak áramot).

Természetesen az amisoknál is több irányzat van – egyesek engedékenyebbek, mások szigorúbbak, de mindegyik a maga jellegzetességeivel érdekes.

Figyelve az életüket, egy kívülálló-nak viszont teljesen egyértelművé válik, hogy nagyon

sok emberi szabály és rendelet határozza meg mindennapjaikat, nem pedig az a szabadság és öröm, amit Krisztus Jézusban kaphattak volna.

Császár Eszter

Magyar istentisztelet egy bécsi börtönben Újszövetséget ajándékba

Különleges alkalmon vehettek részt a magyar és a szlovák fogvatartottak a bécsi józsefvárosi büntetőintézetben június 12-én. **Matthias Geist** evangélikus börtönlelkész meghívására **Antala Éva** nagyölvedi református lelkész és az apostoli egyházból **Ján Šefčík** hivatásos börtönlelkész látogatást tettek a bécsi josefstadi börtönben.

A szlovákiai vendégeket az intézet igazgatónöje és a biztonsági osztály igazgatója fogadta. A helyi börtönlelkész bemutatatta az intézetet, és kiderült, hogy ez Ausztria legnagyobb börtönének számít. Beszélt a programokról és a külön-

Ritkán adódó, felemelő hitélményben volt részük azoknak, akik június 15-én részt vettek a tornaljai református templomban **Mészáros János Elek** koncertjén. A templompadok zsúfolásig megteltek nemcsak a helyi és a közeli községek lelkes érdeklődőivel, de körünkben üdvözölhettük kazincbarcikai testvérgyülekezetünk tagjait is. Mészáros János Elek neve nem volt számunkra ismeretlen, hiszen ő egyike volt a 2012-es *Csillag születik* tehetségkutató verseny résztvevőinek. Ott, a bemutatkozó előadáson nyilatkozta, hogy régóta szülőfaluja, Alcsútdoboz református gyülekezetének presbitere. Hiszi, hogy Isten választotta ki és készítette őt erre a megmérettetésre. Alázattal vallja: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok” (1Kor 15,10a), cselekedeteimmel őt szolgálom.

Tornaljai koncertje nemcsak nagyszerű énekhangjának bemutatója volt, hanem hitvallás, bizonyágtétel, mellyel megerősítette lelképásztorunk, **Fazekas Ágnes** bevezető igehirdetését arról, hogy az

bőző keresztyén és nem keresztyén egyházak alkalmairól. Láthattuk a katolikus börtönkápolnát, az evangélikus és a zsidó imatermet. Majd ebéd után került sor a református istentiszteletre, melyet jó-

magam magyarul tartottam, később pedig a szlovák evangelizációs istentisztelet következett Ján Šefčík szolgálatával. Több mint harminc fogvatartott vett részt a közös alkalmon, akik annak örvendhet-

Csillag született Tornalján megtelt a templom

ember akarata kevés ahhoz, hogy eldöntse, mi végre van a világon. Vágyai, céljai eléréséhez Istenhez kell fordulnia, Tőle kérni a segítséget, a kegyelmet.

Mészáros János Elek élete a példa: minden sikerülhet, ha a Mindenható is úgy akarja. Elmondta, hogy szülőfalujában él. Földműves szülei nyomdokaiban, a mezőgazdaságban kezdett el dolgozni: agrármérnöki diplomát szerzett. Énektanulással csak akkor kezdett el foglalkoz-

tek, hogy saját nyelvükön hallhatták Isten igéjét, mely a *2Kor 5,17–21* alapján hangzott. Természetesen vittünk magunkkal magyar és szlovák nyelvű Újszövetséget is a fogvatartottak nagy örömeire. Nagyon áldott alkalmat élhettünk meg azokkal a testvérekkel, akik még elhagyottabban érzik magukat, mint az itthoni sorstársaik, mert nemcsak elzárva élnek, hanem még nyelvi gondokkal is küzdenek. Reméljük, Isten igéje az új teremtről megfog az ő szívükben, és az Úrban bízva meglátják az új élet lehetőségét.

A kegyelmes Isten adjon hitet és erőt a változásra és megjobbulásra a Szentlélek segítségével ott is, ahol reménytelennek tűnő életekkel találkozunk!

Antala Éva

ni, mikor a versenyen a kiválasztott tizenkettő közé került. Azóta több CD-je jelent meg, több díjat tudhat magáénak. Kb. 350 fellépés van mögötte, ebből legalább száz templomi. Érti, hogy az Úr küldetést szánt neki, s ő teljes szívvel szolgálja egyetlen mentorát. Énekei, saját versei, nagy magyar költőktől való idézetei arról szólnak, hogy a magyar ember a mai nehéz helyzetben se hagyja el szülőföldjét – vagy legalább térjen haza. Ne fogyjon el a Trianon által már amúgy is alaposan megnyirbált nemes magyar nemzet. Hitben megerősödve, Istenben bízva képes legyen a magyarság minden körülmények közt talpon maradni. A lelkes hallgatóság többször is felállva, vastapssal, könnyek közt köszönte meg a nem mindennapi szolgálatot. Reméljük, még máskor is lesz részünk ilyen szívet melengető élményben. A Mindenható gondoskodik róla, hogy mindig legyen út lélektől lélekig...

Kissné Békési Júlia

Közösségben egymással, közösségben Istennel Gyülekezeti családi nap volt Kamocsán

„Jöjjetek éhhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek

magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelkeiteknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű” (Mt 11,28–30).

Június 15-én szokatlan időpontban, már jóval a vasárnapi istentisztelet előtt kezdtek gyülekezni az egyház-

tagok Kamocsán. Ezúttal nem csak a harangszó, de a szélesre tárt kapu és a parókia udvarán felállított sátrak alatt megtért asztalok is hívogatták a gyülekezetet.

Mire harmadszor megkondultak a harangok, a szép számban összegyűlt falubeliek elfoglalták a helyüket a templom padjaiban, és az istentisztelettel megkezdődött a gyülekezeti családi nap, melyet a presbitérium szervezett. Az istentisztelet után, amelyet a *Laudate* kórus szolgálata tett még ünnepélyesebbé, a jelenlévők igazi közösségként együtt fogyasztották el a vasárnapi ebédet. Délután **Galo Vilmos** történész tartott érdekes és izgalmas előadást *Barangolások a Szentföldön* (Folytatás a 13. oldalon)

(Befejezés a 12. oldalról)

címmel. Amíg a szülők gondolatban Jézus lábnyomát követték, a gyerekekkel önkéntesek foglalkoztak. Kézműves-foglalkozásokkal és vidám játékokkal tartották fenn a picik és kicsik érdeklődését.

„Jeruzsálemből visszatérve”, miközben már égett a tűz a vacsorának való alatt, megérkezett a *Dics-Action* dicsőítő zenekar, és ezen a napon már harmadszor teltek meg a templom padsorai, hogy a komáromi fiatalok vezetésével Urat dicsőítő dalokat énekeljenek együtt fiatalok és idősebbek. Az igehallgatás, és a bizonygató által újra tudatára ébredhettünk, hogy minden testvérünk, felebarátunk nap mint nap küzd megpróbáltatásokkal,

Történelmi esemény volt Garamsallón és Ipolypásztón Négy gyülekezet van a lelkész gondjaira bízva

Két ünnepi istentiszteleten iktatták be 2014. június 21-én az Ipolypásztó-garamsallói Társult Anyaegyházközség, valamint a hozzájuk tartozó ipolybéli és zalabai leányegyházközségek élére **Ambrus Erika** megválasztott lelkipásztort.

Szinte teljesen megtelt az ellenreformáció idején a környékbeli reformátusok központi templomaként szolgáló, méreteiben is impozáns garamsallói református templom a helybeli és környékbeli gyülekezeti tagokkal, a barsi egyházmegye lelkipásztoraival, valamint a meghívott vendégekkel, hogy mindannyian részesei legyenek az Egyetemes Egyház életében is történelmi jelentőségűnek számító eseménynek, amikor is először iktattak be egy lelkipásztort két társult anyaegyházközség élére.

Az ünnepi istentisztelet **Ambrus Erika** lelkipásztor köszöntésével kezdődött, majd **Fazekas László** püspök szólt igehirdetésében a megjelentekhez a *Róma 12,1–18* alapján. Beszédében nemcsak az esemény jelentőségét emelte ki, hanem rámutatott arra is, hogy majd a gyakorlat mutatja meg, miként tudnak együttműködni a társult anyaegyházközségek. Majd arról a szeretetről beszélt a filippiekhez írt levél alapján, hogy egyet akarva, ugyanarra törekedjenek, felhíva a gyülekezet figyelmét arra is, hogy becsüljék meg a közöttük szolgáló lelkipásztort.

Az igehirdetést **Riedly Miklós** éneke, majd **Kiss Pálnak**, a barsi egyházmegye esperesének a szolgálata követte. Először a jó földbe hullott magról szóló ígét olvasta fel a *Mk 4,20* alapján, majd ismertette a beiktatandó lelkipásztor rövid, de tartalmas életrajzát, felsorolva, hogy mely gyülekezetekben szolgált 1996-tól,

Közösségben egymással, közösségben Istennel Gyülekezeti családi nap volt Kamocsán

de semmi sem lehetetlen, ha az Úrban bízunk, és az ő nevének adunk hálát. A koncert után pedig a parókiaudvaron a fáradhatatlan presbiterek és segítők gondos keze gyümölcsként már az asztalon gözölgő gulyás fölött lehetett elcsendesni, vagy épp megbeszélni az élményeket. A rövid vacsoraszünetet kihasználva a kamocsai amatőr színjátszó társulat még egy gyors főpróbát tartott, hogy a nap záróakkordjaként előadta az *X-es lány* című darabot. A rövid színjáték rávilágított, hogy mindannyian bűnösök vagyunk, de van megváltás, van egy hely,

ahol letehetjük terhünket: mégpedig Jézus keresztségénél.

Ezt a napot úgy élhettük meg, mint Jézus korában a tanítványok: közösségként együtt, egymást segítve és támogatva. Este a parókiaudvar kapui ugyan bezárultak, mégis bárki számára nyitva állnak, mint ahogy a templomban is van hely mindenki számára! Jézus által egy test tagjai vagyunk, amihez sose késő csatlakozni, sőt a távolság se leküzdhetetlen – csupán egy imádságnyi. Imádkozzunk az elvetett magokért!

Sukola Kinga

tot, majd a lelkipásztorok, gondnokok, polgármesterek köszöntései hangzottak el. Ilyen eseményre Ipolypásztón közel ötven éve került sor, akkor Kovács Gézát iktatták be az egyházközség élére. Ő is, akárcsak Csonthó Géza, negyven éven át szolgálta a híveket.

Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult az ipolypásztói kultúrházban.

A társulási törvénynek köszönhetően elindult az anyagi gondokkal és alacsony lélekszámmal küszködő anyaegyházközségek társulási igénye, így várhatóan a közeljövőben több ilyen eseményre is sor kerül.

A 2011-es népszámlálási adatok szerint Ipolypásztón 178, Gamsallón 85, Zalában 67 és Ipolybélien 37 református él.

Ambrus Erika Pozsonyban végezte teológiai tanulmányait a Comenius Egyetem Evangélikus Teológiai Karán, 1995-ben diplomázott, 1996. január 1-től szolgál lelkipásztorként a Szlovákiai Református Keresztény Egyházban.

Első szolgálati helye Nyitra volt, és hozzá tartozott Alsószőlős, Kismánya, Valkház és a szórványok. Rövid időt töltött lelkipásztorként Nagyöveden és Érsekkétyen. Tizenhárom évig volt Kisöved megválasztott és beiktatott lelkipásztora, közben a nagypeszteki és a nemesoroszi gyülekezetet is ellátta, majd helyettük később újabb gyülekezeteket kapott: 2001-ben Garamsallót, 2003-ban Zalabát. 2010-től Ipolypásztón szolgál, 2011-ben választották meg az egyházközség élére. Mivel 2013. július 1-től a két anyaegyházközség (Ipolypásztó és Garamsalló) társult, lemondott megválasztásáról, hogy mind a kettő élére beiktathassák. S mivel Ipolypásztó vitte két leányegyházközségét – Zalabát és Ipolybéli – a társulásba, így most már négy gyülekezet lelkipásztorának mondhatja magát.

Iski Ibolya

valamint azt is, hogy mintegy tíz éven át volt az egyházmegye espereshelyettese is. A hivatalos rész lezárásaként pedig átadta neki a templom kulcsát és az egyházközség pecsétjét.

Garamsallón ilyen eseményre utoljára 77 évvel ezelőtt került sor, amikor Csonthó Géza lelkipásztort iktatták be, aki haláláig hűségesen, negyvenkét éven át volt a gyülekezet lelkipásztora. Harmincöt éve tehát már nem volt megválasztott lelkésze az egyházközségnek.

Hasonló ünnepségre került sor Ipolypásztón is. Itt is szinte megtelt az eredetileg román stílusban épült templom, amelynek tornyába 2008-ban villám csapott bele. Az együttlét az esperes szolgálatával folytatódott, aki ezúttal az ipolypásztói anyaegyházközség élére iktatta be Ambrus Erikát. A székfoglaló igehirdetésében a lelkipásztor, amelynek alapjául a *Zsid 10,39* szolgált, arról beszélt, hogy nem lehetnek a meghátrálás embe-

Ambrus Erika lelkipásztor a székfoglaló igehirdetését tartja

rei még akkor sem, ha mind a négy gyülekezet kis létszámú. Elmondta, hogy bátorítást ad neki az, hogy az Úr így sem mond le róluk, mert Ő meg tudja erősíteni őket az erőtlenységükben, a gyengeségükben, de akkor is, ha kétségbe vannak esve a jövőt illetően. Az igei üzenet zárásaként a Nagy-Csomor családi zenekar férfi tagjai adtak meghitt zenés szolgálata-

A HŐSÖK EMLÉKE ELŐTT TISZTELEGTEK

Visszaemlékezés zajlott Újlóton

2014. június 28-án volt száz éve annak, hogy kitört az első világháború, ami több mint 15 millió ember halálát okozta, s köztük ott voltak az újlóti hősök is.

Jelen sorok írója a június 29-ei igehirdetésében a filippiekhez írt levél egyik igéje alapján szólt a gyülekezethez: „Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!” (1,21). Hangsúlyozta: történjék velünk bármi is, Isten oldalán mindig nyertesekként állunk meg! Jó hinni és vallani, hogy harcainkban Isten vezet bennünket, s végül dicsőségébe fogad minket.

Az úrasztalától a világháborúban elhunytak emlékére állított emléktáblán levő ige alapján folytattuk megemlékezésünket: „...szívemnek köszikléja és örökségem te maradsz, Istenem, örökké!” (Zsolt 73,26b).

„Az Úr házában vannak elültetve, ott virulnak Istenünk udvarain. Öreg korban is sarjat hajtanak...” (Zsolt 92,14–15a). Urunk Istenünk kegyelme és igéje által nemcsak a jövőnkre irányítja figyelmünket, hanem a múltra is. Az első világháború 100. évfordulója alkalmából június 30-án a pozbai gyülekezetben az isten-

tisztelet után koszorúzásra került sor a háború áldozatainak emlékművénel.

Így emlékeztünk őseinkre-szeretteinkre. **Dukon András** helybeli lelkipásztor megemlékezett a sok ártatlan ember haláláról, majd imádkozott az árvákért, özvegyekért, és hogy soha ilyesmit ne éljünk

Ismét ökumenikus gyermektábor Nagyölveden

Még Kassára is eljutottak!

Mivel Nagyölveden a református hittanos gyermekek száma alacsony, ezért **Antala Éva** református lelkipásztor és **Sárai Attila** római katolikus plébános idén is a közös táboroztatás mellett döntött: június 30-a és július 3-a között volt a *Szentjánosbogar* ökumenikus gyermektábor.

A tábor első napján a római katolikus templomban volt a gyülekező, ahol Sárai Attila esperesplébános Nőé történetén keresztül mutatott rá az engedelmisség fontosságára. Ezt követően a táborozókat csoportokba osztották a vezetők, mely csoportok élére községünk hívő fiataljai áll-

Az igehirdetést követően **Máté Béla**, gyülekezetünk tiszteletbeli gondnokának a történelmi visszaemlékezése követke-

Máté Béla tiszteletbeli gondnok

zett. Elmondta, hogy Lótról szekereken vonultak a háborúba. Ugyanakkor felelevenítette, hogy a hősi halottak melyik családhhoz tartoztak, ill. kiegészítette az em-

Emlékezetünk részlete

Pozbai ünnepi pillanatok

meg. A koszorút a gyülekezet két gondnoka helyezte el az emlékműnél. Végül a gyülekezet elénekelt a 90. zsoltár első versét.

Mivel fontos, hogy megemlékezzünk az élőkrol is, gyülekezetünkben első alkalommal megszerveztük az ötven éve és a még régebben konfirmáltak találkozóját. Nagy volt az izgalom az ünnepek között. Voltak, akik már húsz éve sem találkoztak. A legidősebb ünnepeztünk a 95 éves **özv. Konkoly Józsefné** szül. **Mészáros Júlia** asszonytestvérünk volt, aki az Úr kegyelméből 80 évvel ezelőtt tett hitéről vallást. Az Úr Jézus Krisztus mindenkor megadja a lehetőséget, hogy az ő hajlékában együtt lehessünk vele. Megemlékeztünk azon testvéreinkről is, akik már nincsenek az élők sorában. Szeretet-

tak, akik önként vállalták a vezetéssel járó felelősséget és azt a rengeteg munkát, amely a tábor előkészítése és lebonyolítása során felmerült, amit aztán sikerült együtt, csapatként megoldaniuk.

Az ebédig az időt énektanulással, ismerkedéssel, játékkal töltötték a csapatok. A finom ebédet követően sportverseny volt, ahol a táborozóknak testi és szellemi erejüket is be kellett vetniük, hogy megbirkózzanak a mókás ám furfangos feladatokkal.

A versenyzés után az éhes pocakokat nagyon finom uzsonna várta. (Mindhárom

léktáblán lévő hiányos névsort. Elhangzott egy történelmi visszatekintés, mely szerint a szomszédos Szemere és Kolta közt estek el az újlóti hazafiak. Végül ezen beszámolóját egy szavalattal gazdagította visszaemlékező testvérünk.

Ezt követően elhangzott, hogy a bevonult katonákból voltak, akik fogságba estek, akik sebesülten tértek haza, de 530 965 személy halt hősi halált (a Hadtörténelmi Levéltár munkatársainak becslése alapján).

Miután fennállva egy néma perccel adóztunk emléküknak, **Papp Sándor** gondnok elhelyezte a kegyelet és emlékezés koszorúját az emléktáblán. Majd megvallottuk a feltámadásba vetett drága hitünket, s végül elénekeltük a 90. zsoltárunk első versét: *Tebenned bízunk eleitől fogva...*

Sándor Veronika

tel gondoltunk néhai lelkészeinkre, akik hitben, szeretetben jó pásztorként tanítottak és drága szüleinkre, hogy a református hitben neveltek. A lelkész köszöntötte az ünnepeket, majd Isten áldását kérte rájuk. Az évfordulások megerősítették fogadalmukat, majd konfirmációi emléklapot és egy szál virágot adtunk át nekik.

A köszöntő után kiszolgáltattuk a pünkösdi úrvacsorát, amelyben az idén konfirmált nyolc ifjú először részesedett. Egyedül Istené a dicsőség!

„Mind boldog az, aki féli az Urat; aki az Ő útában jár!” (Zsolt 128,1).

Bajak Margit

nap a gyülekezetek nőtagjai kaláccsal és süteménnyel kedveskedtek a táborozóknak.) Majd kezdetét vehette az önfelelt játék és móka, valamint a tábortűz is fellobbant.

A második nap a református templomban kezdődött, ahol Antala Éva lelkipásztor ismertette Ruth történetét, valamint még sok érdekességet is megtudhattak a gyerekek a református templomról, annak ülésrendjéről. Ebéd után egy akadályverseny következett a faluban, érdekesnél érdekesebb feladatokkal.

Szerdán ismételten a református templom adott otthont a tábornak, legalábbis a délelőtti nagyobbik részében. Az ismétlést követően Dávid és Góliát történeté-

(Folytatás a 15. oldalon)

Ismét ökumenikus gyermektábor Nagyölveden Még Kassára is eljutottak!

(Befejezés a 14. oldalról)

vel ismerkedhettek meg a gyerekek, és megtanulhatták, hogy nem minden a termet. Aki az Urat hívja segítségül, legyőzhetetlen lesz. A kibővített hittanórát követően a csoportok már rutinosan helyezkedtek el állomásaikon, ahol a tanultakról, az elmúlt napok történéseiről beszélgettek, valamint jókat játszottak. Az ebédet követően a táborozókat az Emmanuel nappali foglalkoztató látta vendégül, ahol kicsik és nagyok együtt tanulhattak meg a gyöngyből készült virág készítésének minden csínját-bínját, valamint a bátrabbak rongyszőnyeg készítésének is nekiveselkedhettek. Majd megtörtént a tábor egyik fénypontja: az eredményhirdetés. A versenyek pontjainak az összesítése után a szervezők eredményt hirdettek (de senki sem távozott üres kézzel).

Csütörtökön már fél hatkor a katolikus templom előtt gyülekeztek a táborozók, hiszen hosszú útra indultak. Az ország másik felébe, Kassára és Jászóra. Utunk festői tájakon vezetett keresztül. Az első állomás a jászói premontrei apátság volt,

Fájó szívvel búcsúztunk a családnak, a rokonoknak, a munkatársaknak, a lelkipásztoroknak és az egybegyűlt gyászolóknak közösségében 2014. július 12-én a somorjai református templomban Batta Istvántól. Mindannyian vártuk az Istentől jövő világosságot, hogy tompítsa szívünk fájdalmát és elkeseredésünkben az érthetetlen megértésének legalább egy fénysugarával vigasztaljon.

Batta István 1955. január 15-én született Rozsnyón, értelmiségi családba. Jellemének alakulásához itt kapta az alapokat: a keresztyén hithez, a magyarsághoz, a szülőföldhöz való ragaszkodást, a műveltség értékelését. Ezekhez igyekezett mindig hű maradni, ami sokszor vált hátrányára. A „mindenütt nyomorgattatunk, de meg nem szorítottunk; kétségkedünk, de nem esünk kétségbe” páli vallomás igaznak bizonyult életében.

Minden hátráltató tényező ellenére 1981-ben mégis kertészmérnöki oklevelet szerzett, 1998-ban elvégezte az Eötvös Loránd Tudományegyetem politológiai szakát, 2006-ban pedig magiszteri oklevelet szerzett a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán.

Közben részt vállalt a rendszer-váltás munkájában, politikai vona-

hol **Bartal Károly Tamás** apát és Sárai Attila plébános közösen celebráltak szentmisét.

Ezt követően a táborozók énekeltek, majd megtekintették az apátság épületét,

valamint annak kertjében elfogyasztották csomagolt ebédjüket. Miután átadták ajándékaikat, valamint készültek közös fényképek, a táborozók elbúcsúztak az apáttól, majd továbbindultak a közeli cseppkőbarlangba. Az idegenvezetést követően Kassa központja lett az új úti cél. A dóm megtekintését követően a reformá-

tus templomba látogatott el a társaság, ahol **Orémus Zoltán** esperes tartott rövid történelmi és helyismereti előadást. (Külön öröm volt számunkra az esperes úrral találkozni, hiszen a kilencvenes évek elején községünkben szolgált.) Sajnos az idő rövidsége miatt nem maradhattunk sokáig, ám nagyon kellemes beszélgetés alakult ki ezen rövid idő alatt is, majd az élményekben gazdag nap után elindultunk haza.

Azt hiszem, elmondhatom, hogy idén is sikerült a gyermekek számára egy épülésükre szolgáló négynapos tábort létrehozni. A sok ismerős arc nagyon kellemes visszajelzés számunkra, hiszen ez azt jelzi, hogy a korábbi években is jól érezték magukat a gyermekek.

Reméljük, Isten segedelmével, a következő évben is lehetőségünk lesz egy hasonlóan jó tábort megszervezni.

Varga László

BATTA ISTVÁN (1955–2014)

lon is tevékenykedett, parlamenti képviselő lett. Saját bevallása szerint viszont elhivatottságának igazi területe és az Isten által számára kijelölt út a Krisztus evangéliumának szolgálata volt.

Ebben a szolgálatban tudta igazán kiteljesíteni és környezetével közölni azokat az értékeket, amelyeket örökségként hordozott és életútja során megszerzett.

Sohasem akarta magának megtartani azt, amit ajándékba kapott

vagy amire képessé lett, hanem mindig kész volt használni a köz javára. Egyházunknak külügyi tanácsosa és szövívője volt.

Személyében egy olyan szolgatársat és barátot veszítettünk, aki hajlandó volt mindenkor az áldozathozatalra családjáért, szeretteiért, egyházáért és a magyarságért.

A gyászistentiszteleten elhangzott ige (2Kor 4,6–10) is világosan rámutatott arra, hogy testünk cserépedény volta Istentől nyer alkalmaságot arra, hogy értékeket hordozzon, hogy ezáltal Krisztus élete legyen láthatóvá bennünk és általunk. S mivel teremtő Urunk rendelte ezt így, nem csüggedünk semmiféle helyzetben, hanem az Isten világossága által a mi szívünkben tudjuk, hogy „ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról napra újul” (2Kor 4,16).

Ezzel a hittel búcsúztunk Batta Istvántól Somorján, s indultunk el Gömörbe, hogy a simonyi temető kertben a Batta család sírjában helyezzük nyugalomra földi testét.

Emlékét szívünkben a feltámasztás és az örök élet reménységével őrizzük!

Fazekas László

Boroszló, Keresztyének találkozójá- július 4-e és 6-a között egyházunkat képviselve tizenöt fős csoporttal vett részt a Boroszlóban megrendezett Keresztyének találkozóján. A találkozó témája a 25 évvel ezelőtt bekövetkezett politikai fordulatra épült. A németországi Kirchentaghoz hasonlóan a küldöttek egy része egy kijelölt standon igyekezett bemutatni az egyházunkban folyó missziós szolgálatokat. A Zsinati Elnökség képviselőjében Fazekas László püspök, Fekete Vince főgondnok és Géresi Róbert püspökhelyettes különféle beszélgetéseken és fórumokon vett részt. Jelen voltak azon a focibajnokságon is, amelyen lelkészeink csapata a tekintélyes 2. helyen végzett. A Keresztyének találkozójára legközelebb 2016-ban Magyarországon kerül sor.

Evangélikus egyházkerületi nap. Július 5-én a Szlovákiai Evangélikus Egyház Nyugati Egyházkerülete által hagyományosan Berencs váránál megrendezett egyházkerületi napon idén Marián Hamari püspökhelyettes képviselte egyházunkat.

Református világtalálkozó, Generális Konvent. Július 9-e és 11-e között Fazekas László püspök Fekete Vin-

ce főgondnokkal és a hét magyar egyházmegye képviselőivel részt vett a Magyar Reformátusok Világtalálkozójának Sepsiszentgyörgyön szervezett alkalmán. Július 9-én a Generális Konvent elnöksége ülésezett, majd a következő napon a világtalálkozó megnyitójára került sor a város fő terén. A megnyitó alkalmával Fazekas László püspök a Magyar Református Egyházat alkotó egyházak, illetve egyházkezületek nevében köszöntötte a világtalálkozót. Délután Kálvin János szobrának leleplezését követően úrvacsorás istentisztelet volt. Az esti órákban kezdődött a Generális Konvent plénumának ülése, amely másnap folytatódott.

Élő rádiós istentisztelet Abaújszénéről. Július 27-én a Kossuth rádió élőben közvetítette az istentiszteletet az abaújszénai református templomból. Az igehirdetés szolgálatát Géresi Róbert püspökhelyettes, helybeli lelkipásztor végezte.

Pontositás. Lapunk július–augusztusi számában a református rádióműsorok sajnálatos módon helytelenül jelentek meg. Iski Ibolya szerkesztő, az érintett lelkipásztorok és olvasóink szíves elnézését kérjük.

Szokrális kiállítás. Szeptember 17-én 17 órakor a komáromi Limes Galériában Pavol Pánik *Egyházi építmények és emlékhelyek a Csallóközben* c. kiállítása nyílik. A tárlatot Liszka József és L. Juhász Ilona etnológusok nyitják meg.

Fellép a Concordia vegyes kar, Stubbendek István vezényletével. A kiállít-

Izraeli út

Kedves Testvérek! 2014. október 18-a és 25-e között ismét lehetőség nyílik részt venni egy Izraelbe szervezett társasúton. Idegenvezetőnk Jaroslav Rindoš, kiválóan képzett római katolikus pap lesz; a kirándulás lelki részének gondját Domonkoš Erika, a Kassai Szlovák Református Egyházközség lelkipásztorja vállalja magára. Ismét meglátogatjuk azokat a helyeket, amelyek nagy jelentőséggel bírnak az üdvtörténetben.

Közelebbi információkat az alábbi címen és elérhetőségeken lehet szerezni: Erika Domonkošová, Na záhumní 17, 040 15 Košice V., tel.: 055/6841 596, 0903/914 964, 0917/350 174.

e-mail: domonkosovaerika@gmail.com.

tás 175 fényképen mutatja be a csallóközi templomok, kápolnák, zsinagógák, gyülekezeti házak és más szokrális emlékművek kül- és beltereit. A kiállítás 2014. október 5-ig látogatható.

Egyházmegyei biblióra. A Pozsonyi Református Egyházmegye szokásos havi bibliórája szeptember 15-én (hétfőn) 18.30 órakor kezdődik a rétei református templomban.

A Pátria rádió református műsorai:

Szeptember 14-én 7.05-kor a Világosság című egyházi műsor református adásában Demes Tibor hardicsai lelkipásztor az ismeretlen ördögűzőről szól a hallgatókhoz.

Szeptember 28-án 7.05-kor a Világosságban Radácsy Károly pelsőci lelkipásztor igehirdetésében a megbotránkoztatás igei magyarázatáról fog prédikálni.

Október 12-én 7.05-kor a Világosságban Karvansky Mónika, az Ausztriai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat lelkipásztorja az ízetlenné vált sőről szól a hallgatókhoz.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 13.05.

(A műsor a közvetítést követő naptól meghallgatható a Sola rádió honlapján is: <http://refradio.eu/radio/sola/>)

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191

Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia

Előfizethető a református lelkészi

hivatalokban és a szerkesztőség

címén.

Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla

Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09